

1. **Levensloop** (door Ilse Kerremans)
2. **Edith Stein wordt Theresia Benedicta van het Kruis** (vanuit verschillende bronnen)
3. **Delen uit de homilie bij de heiligverklaring** (vanuit verschillende bronnen)

1. Levensloop van Edith Stein

1891	12 oktober: geboren in Breslau; jongste kind in een joods gezin. Vader: Siegfried Stein, 1843 - 1893. Moeder: Auguste Stein, geb. Courant, 1843 - 1936.
1897	12 oktober: begin van de schooltijd, Victoriaschool te Breslau.
1906	Onderbreking van het schoolbezoek. Verlies van haar geloof.
1908-1911	Lyceumopleiding aan de Victoriaschool te Breslau.
1911-1913	Studie van geschiedenis, germanistiek en psychologie aan de universiteit van Breslau.
1913-1915	Studie van filosofie, geschiedenis en germanistiek aan de universiteit van Göttingen. Kennismaking met de filosoof Edmund Husserl.
1915	14 en 15 januari: staatsexamen met lof voor onderwijsbevoegdheid in Duits en geschiedenis en propaedeuse filosofie. Van 7 april tot 1 september vrijwillig in dienst van het Rode Kruis.
1916	Van februari tot juli als lerares verbonden aan het lyceum te Breslau. 3 augustus: promotie in de filosofie bij professor Husserl in Freiburg, 'summa cum laude'.
1916-1918	Assistente bij Husserl in Freiburg. Eigen filosofisch werk.
1918-1923	Wetenschappelijk werk. Vergeefse pogingen zich te habiliteren.
1921	Ervaring van de waarheid.
1922	1 januari: doop en opname in de katholieke kerk in Bergzabern. Eerste en heilige communie. 2 februari: Vormsel in Speyer.
1923-1931	Lerares aan het St.-Magdalena-lyceum en het daarmee verbonden instituut voor de opleiding van onderwijzeressen in Speyer. Vertalingen.
1928-1932	Spreekbeurten in binnen- en buitenland. Weer vergeefse pogingen zich te habiliteren.
1932-1933	Docente aan het Duitse Instituut voor Wetenschappelijke Pedagogie in Münster.
1933	Verbod om te doceren door de NSDAP. Brief aan paus Pius XI met de vraag om een encycliek tegen de jodenvervolging. 14 oktober: intrede in de Karmel te Keulen.
1933-1942	Literaire, filosofische en hagiografische werken.
1934	15 april: inkleding als zuster Theresia Benedicta a Cruce.
1935	21 april: tijdelijke geloften voor drie jaar.
1936	14 september: moeder Stein sterft. Haar zus Rosa wordt katholiek.
1938	21 april: eeuwige geloften. 1 mei: sluierveest. 31 december: afscheid van de karmel van Keulen en aankomst in de karmel van Echt.
1941	5 oktober: melding bij de Duitse politie in Maastricht;
1942	2 augustus: gevangenneming in Echt en internering in Amersfoort; in de nacht van 3 op 4 augustus naar Westerbork. 7 augustus: transport naar Auschwitz. 9 augustus: dood in de gaskamers van Auschwitz-Birkenau.
1987	zaligverklaring
1998	Heiligverklaring
1999	Co-patrones van Europa

Met dank aan Dr. Ilse Kerremans

2. Edith Stein wordt Theresia Benedicta van het Kruis

Bij haar intrede neemt ze de naam zuster Theresa Benedicta van het Kruis aan. Het verhaal daarachter:

In november 1917 sneuvelde professor Adolf Reinach aan het front in Vlaanderen. Zijn jonge weduwe Anna deed een beroep op Edith om haar te helpen bij het klasseren van de filosofische geschriften van haar man, met het oog op een postume publicatie. Zonder aarzelen verliet Edith de universiteit om aan deze vriendenplicht te voldoen. Omdat zij in Göttingen getuige was geweest van de intimiteit en het echtelijk geluk van de Reinachs was zij bang dat zij haar vriendin als verpletterd onder het verdriet zou aantreffen. Anna verscheen haar evenwel als innerlijk omgevormd door de beproeving. Haar fijne gelaatstrekken droegen weliswaar de sporen van het diepe lijden dat haar verscheurde, maar de kracht van Christus woonde in haar ziel. Het Kruis was tot in het diepst van haar wezen doorgedrongen en had haar tegelijkertijd verwond en genezen. Het offer dat zij in liefde gebracht had, verenigde haar ziel met de gekruisigde Verlosser, wat haar hele wezen een nieuwe uitstraling gaf: *“Dit is mijn eerste ontmoeting geweest met het Kruis en met de goddelijke kracht die het zijn dragers verleent. Ik zag voor de eerste maal tastbaar vóór mij de uit het verlossend lijden van Christus geboren Kerk in haar overwinning op de dood. Op dit moment stortte mijn ongeloof ineen, het jodendom verbleekte en Christus lichtte op in het geheimenis van Zijn kruis... Daarom koesterde ik ook bij mijn inkleding geen andere wens dan in onze Orde ‘ van het Kruis’ te worden genoemd.”*

3. Delen uit de homilie bij de heiligverklaring

Naast alle redenen om haar wel zalig en heilig te verklaren moeten we voor de volledigheid ook melden dat hier en daar kritiek te lezen valt. Niet op haar persoon of haar geloof, maar op het feit dat ze heilig verklaard wordt door de katholieke Kerk. Sommige joodse organisaties beschuldigen de Kerk ervan de jodenvervolging te willen 'verchristelijken': 'De paus geeft een uiterst negatieve boodschap af aan de joodse gemeenschap, namelijk dat in de ogen van de katholieke kerk de beste joden diegenen zijn die zich tot het katholicisme bekeren.'

De dissidente Duitse theoloog Hans Küng noemt de heiligverklaring van Edith Stein 'een zelfverheerlijking van het kerkelijk instituut want ze is niet door de nazi's vermoord omdat zij een kloosterlinge was, maar omdat zij jodin was.'

Al is alle kritiek het overdenken waard, toch is en mag ze een heilige uit de katholieke Kerk genoemd worden. 20 jaar na haar heiligverklaring publiceren we hier in 2018 delen uit de homilie van paus Johannes Paulus II bij de heiligverklaring van Edith Stein – Teresia Benedicta van het Kruis:

I.

God beware mij ervoor op iets anders te roemen dan op het kruis van onze Heer Jezus Christus. (Gal. 6,14)

“De woorden van de H. Paulus aan de Galaten, die we kort geleden nog gehoord hebben, komen heel goed overeen met de menselijke en spirituele ondervinding van Teresa Benedicta van het Kruis, die vandaag plechtig is ingeschreven in de Canon van de Heiligen. Ook zij kan samen met de apostel herhalen: *“God beware mij ervoor op iets anders te roemen dan op het kruis van onze Heer Jezus Christus.”* ... Het geestelijke avontuur van Edith Stein is een sprekend voorbeeld van deze buitengewone innerlijke vernieuwing. Een jonge vrouw, op zoek naar de waarheid, wordt een heilige en martelares, dankzij het stille werk van Gods genade. Het is Zuster Teresa Benedicta van het Kruis zelf die ons vandaag vanuit de hemel alle woorden die haar bestaan tekenen herhaalt: *“God beware mij ervoor op iets anders te roemen dan op het kruis van onze Heer Jezus Christus.”* ”

II. ... Wij buigen ons voor de herinnering aan Edith Stein, terwijl wij de onoverwinnelijke getuigenis verkondigen die door haar gegeven is gedurende haar leven en vooral door haar dood. Samen met Teresa van Avila en met Teresa van Lisieux, wordt deze andere Zuster Teresa geplaatst op de lijst van de heiligen die de Orde van de Carmelieten eren. ...

III. ... (begroeting van de aanwezigen)

IV. Omdat zij Joodse was, werd Edith Stein, samen met haar zus Rosa en vele andere Joden uit de Lage Landen, naar het concentratiekamp Auschwitz gevoerd, waar zij samen met hen de dood vond in de gaskamers. Vandaag gedenken we hun met zeer veel respect. Enige dagen voor dat zij weggevoerd werd, antwoordde zij aan een religieuze, die haar aanbood om iets te doen wat haar leven zou kunnen redden, *“doe niets, waarom zou ik uitgesloten moeten worden, staat de rechtvaardigheid misschien klaar*

om mij te laten profiteren van mijn doopsel? Als ik niet kan deelnemen aan het lot van mijn broeders en zusters, is mijn leven in feite vernietigd."

Bij het vieren van de herinnering van de nieuwe Heilige, mogen we echter elk jaar ook de Shoah niet vergeten; het vernietigingsplan van een volk, dat aan miljoenen Joodse broeders en zusters het leven heeft gekost.

"De Heer moge Zijn gezicht over hen laten schijnen en hen de vrede schenken". (Num. 6, 25, v)

Bij de liefde voor God en de mens, verhef ik nogmaals een bittere oproep: dat een zelfde crimineel initiatief zich niet meer mag herhalen, voor geen enkele etnische groep, geen enkel volk, voor geen enkel ras, op geen enkele plaats in de wereld. Dit is een oproep die ik richt aan alle mannen en vrouwen van goede wil, aan allen die geloven in een eeuwige en rechtvaardige God, aan allen die zich één voelen met Christus, Mens geworden Woord Gods. Allen moeten zich solidair verklaren met het volgende: de menselijke waardigheid staat op het spel.

Er bestaat maar één menselijke familie. Dit bevestigde de nieuwe Heilige met grote volharding.

"Onze liefde voor de naaste, schreef zij, is de maat van onze liefde tot God. Voor de Christenen -en niet alleen voor hen- is niemand 'buitenlander'. De liefde van Christus kent geen grenzen."

V. ... In het begin was haar doel de vrijheid. Edith Stein was lange tijd zoekende. Haar geest werd niet moe van het onderzoeken en ook haar hart niet van het wachten. Zij doorliep de zware weg van de filosofie met gepassioneerde vurigheid en ten slotte werd zij uitverkoren, en vanaf dat ogenblik, was het mens geworden Woord alles voor haar. Terugblikkend als Karmelietes naar deze periode van haar leven, schreef zij aan een Benedictines *"Wie de waarheid, bewust en onbewust zoekt, zoekt God."*

...De ondervinding van deze vrouw, die de uitdagingen van deze woelige eeuw, zoals de onze, heeft weerstaan, is voor ons een voorbeeld geworden. De moderne wereld toont de brede poort van 'alles mag' maar doet of de kleine deur van onderscheid en ontzegging niet bestaat. Ik richt mij speciaal tot u, jeugdige Christenen, en vooral aan de ontelbare acolieten die deze dagen in Rome verenigd zijn: Pas op. Jullie leven is niet een eindeloze serie vrije keuzes! Luistert naar de stem van jullie hart. Blijf niet aan de oppervlakte, maar gaat tot de kern van de dingen. En als het juiste moment komt, heb dan de moed om te beslissen. De Heer verwacht dat jullie je vrijheid in Zijn weldoende handen leggen.

VI. De H. Teresa Benedicta van het Kruis is gaan begrijpen dat de liefde van Christus en de vrijheid van de mens in elkaar opgaan. Het zoeken naar de vrijheid en het beoefenen van de liefde staan niet tegenover elkaar, in tegendeel. Zij heeft begrepen dat zij zich wederzijds oproepen.

In onze tijd, wordt vele keren de waarheid verward met de publieke opinie. Behalve dit, wordt de overtuiging verspreid dat men de waarheid moet gebruiken tegen de liefde en omgekeerd. Maar de waarheid en de liefde hebben elkaar nodig. Zr. Teresa Benedicta is hiervan getuige. De 'martelaar uit liefde' die haar leven gaf voor haar vrienden, liet zich door niemand overwinnen in de liefde. Tegelijkertijd zocht zij met heel haar wezen naar de waarheid over welke zij schreef. *"Neemt niets als waarheid aan wat geen liefde heeft. En neemt ook niets aan als liefde wat geen waarheid bezit, het ene zonder het andere verandert in een leugen, een vernietigende leugen."*

VII. ... Bewust dat haar Joodse afstamming invloed uitoefende, schreef Edith Stein de welsprekende woorden *"Onder het Kruis heb ik het lot van het volk Gods begrepen, inderdaad, ik begrijp vandaag veel beter wat het betekent om Bruid van de Heer te zijn in het teken van het Kruis, omdat het een mysterie is, kan het nooit begrepen worden met alleen maar het verstand"*. Het mysterie van het Kruis nam haar hele leven beetje bij beetje in beslag tot dat zij het aanbood als hoogste offerande. ... Maar niets is welsprekender dan het kruis dat moet zwijgen. De werkelijke boodschap van het lijden is een les van liefde. De liefde maakt het lijden vruchtbaar, en de pijn verdiept de liefde.

De H. Teresa Benedicta van het Kruis, is ons vandaag aangeboden als model waar wij inspiratie kunnen vinden en als beschermster tot wie wij onze toevlucht kunnen nemen. Laten wij God danken voor dit geschenk. Dat de nieuwe Heilige een voorbeeld van ons moge zijn, in onze verantwoording bij het uitoefenen van de vrijheid en in ons zoeken naar de waarheid. Dat haar getuigenis moge dienen om de brug van wederzijds begrip tussen Joden en Christenen sterker te maken.

Jij Heilige Teresa Benedicta van het Kruis, bidt voor ons! Amen."

-Paus Johannes Paulus II, 11 oktober 1998-

(de volledige homilie kan je vinden op www.rkdocumenten.nl)